

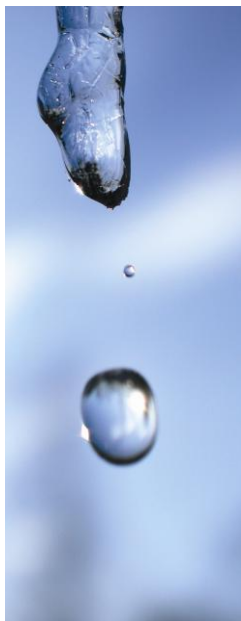

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

KZGW
Krajowy Zarząd
Gospodarki Wodnej

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

MasterPlan dla obszaru dorzecza Odry Synteza

Warszawa, 2014 r.

MasterPlan dla obszaru dorzecza Odry - Synteza

SPIS TREŚCI

1. Cel i zakres pracy.....	3
2. Zawartość dokumentu	4
3. Przyjęta metodyka	5
4. Wnioski.....	7

MasterPlan dla obszaru dorzecza Odry - Synteza

1. CEL I ZAKRES PRACY

Polityka wodna Unii Europejskiej określona jest w Dyrektywie 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 roku *ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej*, zwaną Ramową Dyrektywą Wodną (RDW). Dokument ten zobowiązuje wszystkie państwa członkowskie do racjonalnego wykorzystywania i ochrony zasobów wodnych w myśl zasady zrównoważonego rozwoju (zaś za cel nadrzędny uznaje osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód do 2015 roku, a w uzasadnionych przypadkach w terminie do 2021 lub 2027 roku).

MasterPlan dla dorzecza Odry jest wynikiem ustaleń z Komisją Europejską, które doprowadziły do przyjęcia przez Polskę planu działań, zawartego w uchwale Rady Ministrów *Plan działania w zakresie planowania strategicznego w gospodarce wodnej* z dnia 2 lipca 2013 r. nr 118/2013. Z ustaleń tych wynika m. in. konieczność sporządzenia MasterPlanów dla obszarów dorzeczy Wisły i Odry, które będą stanowiły uzupełnienie obowiązujących planów gospodarowania wodami do czasu ich aktualizacji w 2015 r.

Podstawowym zadaniem MasterPlanu jest zintegrowanie strategii i planów sektorowych dotyczących dorzecza w zakresie inwestycji mogących wpływać na hydromorfologię wód powierzchniowych.

Nadrzędne cele strategiczne polityki wodnej UE, które uwzględniono w dokumencie MasterPlanu, skupiają się przede wszystkim na:

- osiągnięciu i utrzymaniu dobrego stanu oraz potencjału wód, a także związanych z nimi ekosystemów,
- zapewnieniu dostępu do zasobów wodnych dla zaspokojenia potrzeb ludności, środowiska naturalnego oraz społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki,
- ograniczeniu negatywnych skutków powodzi i suszy oraz minimalizowanie ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych,
- wdrożeniu systemu zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi i gospodarowania wodami.

2. ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU

MasterPlan dla obszaru dorzecza Odry zawiera:

- charakterystykę obszaru dorzecza Odry (w tym charakterystykę regionów wodnych, obejmującą również identyfikację i opis najważniejszych problemów gospodarki wodnej),
- przedstawienie głównych potrzeb i priorytetów społeczno - gospodarczych oraz przyrodniczych dorzecza, zidentyfikowanych w strategiach oraz dokumentach dotyczących zagospodarowania przestrzennego, itp.,
- charakterystykę jednolitych części wód (JCW) oraz obszarów chronionych na których zlokalizowane zostały analizowane inwestycje,
- analizę inwestycji planowanych na obszarze dorzecza Odry zgodnie z przyjętą metodyką w odniesieniu do zdefiniowanych potrzeb i problemów,
- indywidualną ocenę każdej inwestycji na obszarze dorzecza Odry w odniesieniu do wytycznych RDW a także klasyfikację przedsięwzięcia zgodnie z przyjętą metodyką,
- ocenę skumulowanych efektów oddziaływania od zlewni jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) po obszar dorzecza, z wyszczególnieniem oddziaływania na inne JCWP,
- podsumowanie oceny oddziaływania planowanych inwestycji na obszary chronione, o których mowa w zał. IV RDW, w przypadku zidentyfikowania takiego oddziaływania i możliwości jego oceny na podstawie dostępnej dokumentacji,
- analizę odstępstw od celów środowiskowych zgodnie z art. 4 ust. 4-5 i 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej,
- wskazanie dla każdej inwestycji: celu, harmonogramu realizacji, kosztów oraz jednostek odpowiedzialnych za ich: 1) wdrożenie, 2) realizację 3) kontrolę skuteczności (zgodnie z zaleceniami i metodami KE).

Integralną częścią projektu jest baza danych z zawartością oceny na poziomie każdej inwestycji. Ponadto, wszystkie analizowane inwestycje zostały przestrzennie naniesione na warstwę shp.

MasterPlan dla obszaru dorzecza Odry - Synteza

3. PRZYJĘTA METODYKA

W MasterPlanie zestawiono inwestycje planowane do realizacji w perspektywie do 2021 roku na obszarze dorzecza Odry, jednocześnie dokonując ich oceny pod kątem zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną. W procesie oceny tych projektów przeanalizowano, dla każdej inwestycji indywidualnie, czy istnieje zagrożenie, iż może ona spowodować nieosiągnięcie dobrego stanu/potencjału lub pogorszenie stanu/potencjału części wód i czy w związku z tym rozważyć należy zastosowanie odstępstwa od celów środowiskowych zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną. Analizę wpływu planowanych na obszarze dorzecza inwestycji odniesiono także do poszczególnych jednolitych części wód, dla których indywidualnie rozpatrywano wpływ podejmowanych w jej obrębie działań na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych. Analizie zostały poddane inwestycje polegające na budowie, przebudowie lub remoncie planowanych lub istniejących obiektów hydrotechnicznych oraz pozostałych inwestycji mających wpływ na hydromorfologię cieków wód powierzchniowych. W niniejszym opracowaniu zebrano projekty z dwóch okresów finansowania UE, tj. w ramach perspektywy finansowej na lata 2007 - 2013 (inwestycje w trakcie realizacji oraz zakończone), a także perspektywy na lata 2014 - 2020 (inwestycje planowane do realizacji).

Indywidualna ocena wpływu każdej inwestycji na JCW (powierzchniowych i podziemnych) pozwoliła na stworzenie dwóch podstawowych list inwestycji tj.

- Lista nr 1 – Inwestycje, które nie wpływają negatywnie na osiągnięcie dobrego stanu wód lub nie pogarszają stanu wód – 870 inwestycji (załącznik nr 2 do dokumentu);
- Lista nr 2 – Inwestycje, które mogą spowodować nieosiągnięcie dobrego stanu wód lub pogorszenie stanu/potencjału i dla których należy rozważyć zastosowanie odstępstwa – 196 inwestycji (załącznik nr 3 do dokumentu).

W przypadku Listy nr 1 wyniki dla poszczególnych regionów wodnych kształtują się następująco:

- region wodny Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego – ok. 96%,
- region wodny Środkowej Odry – ok. 71%,
- region wodny Warty – ok. 77%,
- region wodny Górnej Odry – ok. 91%.

Inwestycje, które mogą spowodować nieosiągnięcie dobrego stanu/potencjału wód lub pogorszenie stanu/potencjału i dla których należy rozważyć zastosowanie odstępstwa w myśl art. 4 ust. 7 RDW (Lista nr 2), stanowią na obszarze dorzecza Odry ok. 18,3 % wszystkich ocenionych inwestycji.

Największy udział wśród przeanalizowanych inwestycji mają te, których celem realizacji jest ochrona przeciwpowodziowa. W załącznikach nr 2 i nr 3, w niektórych przypadkach, wprowadzono uszczegółowienie tego celu tj. „ograniczenie zagrożenia powodziowego”. Przypadki, dla których uszczegółowiono cel obejmowały inwestycje polegające na: przebudowie mostu, remoncie/przebudowie istniejących obiektów hydrotechnicznych, regulacji/przebudowie koryt, usuwaniu szkód powodziowych, wykonaniu pompowni i związanych z nimi obiektów, rozbiórki, itp. Inwestycje, których celem jest ochrona przeciwpowodziowa (w tym inwestycje ograniczające zagrożenie powodziowe) stanowią ok. 62% wszystkich inwestycji uwzględnionych w MasterPlanie.

Ponadto, w MasterPlanie przeanalizowano wystąpienie skumulowanych zmian w środowisku wywołanych wpływem danego rodzaju działalności (w tym przypadku planowanych inwestycji), w połączeniu z innymi przeszłymi, obecnymi lub realnymi przyszłymi działaniami. Ocenie efektów skumulowanych na poziomie zlewni pojedynczych JCWP, w obszarze dorzecza Odry poddano 1066 inwestycji, zlokalizowanych w 683 zlewniach tych JCWP. Wynikiem przeprowadzonej analizy było wskazanie JCWP, w których może

MasterPlan dla obszaru dorzecza Odry - Synteza

wystąpić skumulowane oddziaływanie obecnych i planowanych inwestycji, a także wskazanie inwestycji, które będą wpływały na wystąpienie tego efektu.

W wyniku analizy oceny efektów skumulowanych na poziomie JCWP, podział przedstawia się następująco:

- liczba JCWP, w których może wystąpić efekt skumulowany – 205;
- liczba JCWP, w których nie wystąpi efekt skumulowany – 423;
- liczba JCWP, dla których, z uwagi na brak wystarczających danych na temat większości inwestycji, nie jest możliwe stwierdzenie, czy efekt skumulowany będzie miał miejsce: 55.

W MasterPlanie dla obszaru dorzecza Odry poddano każdą inwestycję odrębnej ocenie, co umożliwiło sprawdzenie, czy planowana inwestycja może wpłynąć na stan JCW. Takie postępowanie zgodnie z przyjętą metodyką, stało się podstawą do podjęcia decyzji o kolejnych krokach weryfikacji przesłanek wynikających z art. 4 ust. 7-9 RDW.

Ocena spełnienia przesłanek z art. 4 ust. 7 RDW w ramach MasterPlanu została wykonana w oparciu o dostępne dane oraz dokumentację przekazane przez inwestorów. Analizy dokonano odpowiadając na następujące pytania:

- *czy zostały podjęte wszystkie możliwe kroki zmierzające do ograniczenia niekorzystnego wpływu na stan części wód, jeżeli tak, to jakie?*
- *czy przyczyny tych zmian lub modyfikacji są szczegółowo określone i wyjaśnione w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza?*
- *czy przyczyny tych zmian lub modyfikacji stanowią nadrzędny interes społeczny i/lub korzyści dla środowiska naturalnego i dla społeczeństwa płynące z osiągnięcia celów ochrony wód, są mniejsze niż korzyści dla zdrowia ludzi, utrzymania bezpieczeństwa ludzi lub zrównoważonego rozwoju, wynikające ze zmian lub modyfikacji, jeżeli tak to jakie?*
- *czy korzystne cele, którym służą te zmiany lub modyfikacje części wód, nie mogą, ze względu na możliwości techniczne czy nieproporcjonalne koszty, być osiągnięte za pomocą innych działań, znacznie korzystniejszych z punktu widzenia środowiska naturalnego? jeżeli tak, to dlaczego?*
- *czy stosowanie odstępstwa nie wyklucza lub nie przeszkadza w osiągnięciu celów RDW w innych częściach wód obszarze dorzecza Odry?*
- *czy stosowanie odstępstwa gwarantuje przynajmniej taki sam poziom bezpieczeństwa jak istniejące prawodawstwo wspólnotowe/ czy przedsięwzięcie jest zgodne z wdrażaniem innego prawodawstwa wspólnotowego dotyczącego ochrony środowiska.*

Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono, iż spośród 196 inwestycji, które oceniono jako mogące spowodować nieosiągnięcie dobrego stanu wód lub pogorszenie stanu/potencjału wód, 35 z nich nie spełnia przynajmniej jednej z przesłanek wymienionych w art. 4 ust. 7 RDW.

Spełnienie wszystkich przesłanek z art. 4 ust. 7 RDW umożliwiających uzyskanie odstępstwa od wyznaczonych celów środowiskowych dotyczy natomiast 161 inwestycji w obszarze dorzecza Odry, w tym:

- 36 inwestycji zrealizowanych,
- 28 inwestycji będących w trakcie realizacji,
- 64 inwestycji planowanych do realizacji do 2016 roku
- 33 inwestycje planowane do realizacji po 2016 roku.

Powyższe wnioski nie wykluczają realizacji inwestycji, dla których stwierdzono konieczność dokonania uzupełniających analiz celem możliwości wykazania spełnienia wszystkich przesłanek z art. 4 ust. 7 RDW. Inwestycje takie mogą wymagać przeprowadzenia dodatkowych ocen dla założonych już rozwiązań projektowych, jak i modyfikacji tych rozwiązań. Przypuszczalnie będą również przypadki w których koniecznym będzie rozpatrzenie możliwości rezygnacji z realizacji inwestycji.

MasterPlan dla obszaru dorzecza Odry - Synteza

4. WNIOSKI

1. MasterPlan jest dokumentem o nadrzędnym znaczeniu dla wszystkich istniejących w Polsce krajowych i regionalnych planów i programów sektorowych, w których planowane są działania lub inwestycje mające wpływ na stan zasobów wodnych oraz cele ochrony wód wynikające z Ramowej Dyrektywy Wodnej. Nadrzędny charakter tego dokumentu polega na konieczności uchylenia dotychczas funkcjonujących dokumentów planistycznych na rzecz MasterPlanów. Równocześnie MasterPlan nie jest strategią zarządzania zasobami wodnymi w Polsce.
2. Inwestycje poddane ocenie w MasterPlanie dla obszaru dorzecza Odry to: inwestycje zrealizowane (321 inwestycji), inwestycje w trakcie realizacji (163 inwestycje) oraz inwestycje planowane do 2021 r. (576 inwestycji). Ze szczegółowo przeprowadzonych analiz wynika, iż wszystkie współfinansowane ze środków UE inwestycje zrealizowane i w trakcie realizacji spełniają wymagania RDW. Oznacza to, że przedmiotowe inwestycje w wyniku oceny znalazły się na liście nr 1 oraz liście nr 2, obejmującej projekty, dla których przewiduje się odstępstwo z art. 4.7.
3. W wyniku opracowania MasterPlanu dla obszaru dorzecza Odry wyodrębniono 2 grupy inwestycji:
 - Lista nr 1 - inwestycje, które nie mają negatywnego wpływu na stan wód (łącznie 870 inwestycji);
 - Lista nr 2 - inwestycje, które mogą mieć lub mają negatywny wpływ na stan wód (łącznie 196 inwestycji) tj.:
 - * *inwestycje, dla których przewiduje się odstępstwo z art. 4 ust. 7 RDW – 161 inwestycji;*
 - * *inwestycje, dla których MasterPlan nie zawiera uzasadnienia dla ustanowienia odstępstwa z art. 4 ust. 7 RDW – 35 inwestycji.*
4. Planowane inwestycje z Listy nr 1 są wskazane jako niewpływające na stan wód, w związku z tym ich realizacja będzie możliwa bez dalszych obostrzeń.
5. Planowane inwestycje z Listy nr 2, dla których w MasterPlan przewiduje się odstępstwo z art. 4 ust. 7 RDW zostaną wpisane do aktualizacji planów gospodarowania wodami i przypisane im zostanie odstępstwo z art. 4 ust. 7 RDW, a ich realizacja będzie możliwa po wydaniu właściwych decyzji administracyjnych.
6. Planowane inwestycje z Listy nr 2, dla których MasterPlan nie zawiera uzasadnienia dla ustanowienia odstępstwa z art. 4 ust. 7 RDW, nie zostaną wpisane do aktualizacji planów gospodarowania wodami, a ich realizacja nie będzie możliwa.
7. Niezbędna jest zmiana zapisów *Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, polegająca na dopuszczeniu możliwości realizacji inwestycji w okresie pomiędzy kolejnymi aktualizacjami PGW w przypadku, gdy inwestycja nie ma wpływu na stan wód lub udowodnione jest spełnienie warunków dla przypisania odstępstwa z art. 4 ust. 7 RDW.